

FAİQ QİSMƏTOĞLU
faiq_qismetoglu@box.az

AY MƏNİ OVUDAN ADAM..

İstedadlı şair, tələbə dostum, böyük Adil Cəmilin oğlu Orxan Cəmilin xatirəsinə

... Dünya belə gəlib, belə də gedəcək!.. Gün çıxıb, göy üzünün ortasında dayanıb və axırda da batıb. Göy guruldayıb, şimşək çaxıb, yağış yağıb və gün də bu yağışı qurudub. Dünyanın bizim istəyimizdən asılı olmayaraq, öz yaranışı, öz mizan-tərəzisi, öz sevgisi var. Dünya biz insanları ağışuna alır, ana kimi layla çalır və günlərin bir günündə də Allahın dərgahına qovuşdurur...

... Əslində elə insan dünyaya gələndə göz yaşıyla gəlir. Və bunun özü o deməkdir ki, hər şeyin əvvəli olduğu kimi, sonu da olacaq.

Ancaq bu dünyada bir təsəlli də var: çünki insan var ki, uzun ömür yaşayır və sonra da Allahın dərgahına dönüş eləyir. Ömrü qırılan, hələ ağacdakı yarpaqları kimi pöhrələnməmiş cavanları, gəncləri itirəndə isə heç cürə bununla razılaşmaq olmur. İnsan özündən də çox, həyatından da çox övladını, balasını sevir...

... Və mənim tələbə dostum Adil Cəmilin hansı çətin yolla addımladığını biz daha yaxşı bilirik. Çünki o böyük insan, o böyük şair bugünkü zirvəyə, ucalığa heç kimin köməyi, heç kimin arxası, heç kimin söykəyi olmadan qalxa bilib. Hətta o universitetə qəbul olanda da bir gözü ağlayıb, bir gözü gülüb. Çünki onda da Adil çox çətin anlar, çox çətin günlər, aylar yaşayıb. Amma heç vaxt, heç zaman bu çətinliyini, bu sıxıntısını nə doğmalarına, nə də biz tələbə yoldaşlarına bildirməyib. Bildirsəydi heç Adil Cəmil olmazdı axı!

Adil həyatın hər üzünü görüb, hər dərini, kədərini yaşayıb. Həyatın dərini, kədərini və sərt üzünü görən bu böyük adam heç vaxt Allahından küsməyib. Deyib ki, bu çətinlikləri bəxş eləməklə Yaradan məni sınağa çəkir. Ən çətin anında səbrini itirməyib və yenə Allaha sığınıb.

Oğlu Orxanın dünyasını dəyişdiyi gündə də Allah-Təala ona dərdlə yanaşı, bir böyük səbr də verib. Biz Adili həmişə dərdin üstünə yeriyən bir bütöv şəxsiyyət kimi tanıyıyıq. Və Orxanı itirəndə də hətta onun ağır günlərində də Adilin çöhrəsindəki və gözlərindəki həyat eşqi sönməyib. Bir daha mən bu cizgiləri Orxanın yas mərasimində Adilin çöhrəsində gördüm. Bundan böyük dərd ola bilməz. Amma Adilin o dərddən də böyük qəlbində, həyatında olan həyat eşqidir. Heç bir dərd, heç bir kədər, heç bir ələm onu öz ağışına çəkib apara bilməyib və indi də apara bilmir.

Adil Cəmil mənim üçün çox doğma, çox əziz, çox da səmimi bir insan olub. Özünün ən ağır günündə mənim dərdimə, ağrıma, acıma söykək verib. Hətta oğlum İrana aparmamışdan öncə təsəlli verərək dedi ki, sən İrana get, uşağa çarə tapılacaq. O, mənə təsəlli verəndən bir neçə gündən sonra Orxanı Türkiyəyə apardı. Orda da qaraciyərinin dəyişdiril-

məsi ilə bağlı çox əziyyətlər çəkdi. Bir gün ona telefon açdım. Dedi başım Orxana bərk qarışıqdı. Amma mən dincəlmirdim, tez-tez ona zəng vururdum. Bir gün də zəng vuranda telefonunu yeznəsi qaldırdı. Dedi ki, Adil əmi möhkəm yorulub yatıb. Soruşdu kimsən? Dedim ki, Adilə deyərsən ki, Faiq zəng eləmişdi. Sonra Adil axşam mənə zəng vurdu və dedi ki, narahat olma, donor tapmışıq, 3-4 gündən sonra əməliyyat olacaq.

Mən oğlum İrana apardım. Ordan da yenə yeznəsiylə əlaqə yaratdım. Dedilər

əməliyyat olunub, hər şey yaxşıdı. Bir müddət keçəndən sonra öyrəndim ki, artıq Adil Türkiyədən qayıdıb. Nəşriyyatın 1-ci mərtəbəsində görüşdük. Sifətindən yorğunluq tökülürdü. 3 ay idi ki, Türkiyədə olmanın əzab-əziyyətini yaşamışdı. Ancaq bunların heç birini heç kəsə demir və heç kimə də bildirmirdi.

Tez-tez görüşürdük və həmişə də öz dərdi yaddan çıxar, oğlum Emili soruşurdu. Mən də deyirdim yaxşıdı. Bəs Orxan necədi? Orxan da pis deyil. Həkimlər deyir ki, aprel, may ayında yaz fəsl olduğu üçün bir az hər şey çətin keçir. Dərmanları da gerek vaxtında atsın.

Mən çox dərdli adam görmüşəm. Və həmin dərdli adamlar elə öz dərdinin içində itib-batıb. Amma Adilin böyüklüyü odur ki, o boyda dərdin içində mənim oğlumla maraqlanırdı. Axı atalar yaxşı deyib:

"Dərdli dərdlinin dərini anlar". Adil həmişə belə olub. Özündən çox özgeələrini, daha doğrusu, doğmalarının, əzizlərinin dərdiylə oynayıb.

Çalışıb ki, onların dərini hansı bir hərəkətiyləse yüngülləşdirsən və həmişə də buna nail olub. Yadıma Adilin bu qeyri-adi hərəkətləri düşəndə böyük Ramiz Rövşenin aşağıdakı misralarını xatırlayıram:

Görən səni kim ovudur
Ay məni ovudan adam?
Özgə dərdi görən kimi
Dərdini unudan adam.

Görən indi Orxansız keçən günlərdə Adili kim ovudur? Adili ovudanlar minlərlə onun oxucusu, minlərlə onun dostu, minlərlə onu təmiz qəlbine və ürəyinə görə sevənlərdir. O insanlar ki, Adilin dərini öz dərdi bilirlər... O insanlar ki, Adilin ağır günündə hamı onun başına yığışdı... O insanlar ki, Orxanın yas məclisində iynə atsan adam əlindən tərپənmək olmurdu... O insanlar ki, ürəyini çıxarıb Adilə vermək istəyirdilər. Və Adil də bunların hamısını çox gözəl görür və bilir.

Adili çox insanlar sevirilər. Onun sayəhesaba gəlməyən dostları var. Və o dostlar onun dərini altına çiyin veriblər. Və o dostlar Adil Cəmilin ən ağır günündə onu tək qoymayıblar və "qorxma" deyiblər.

... O böyük insan, o böyük ürək sahibi oğlu üçün aman Allah, nə eləmədi?! Hətta deyirdi ki, Orxanın əməliyyat zamanı palatada yatmadım, yanında qaldım. Bir də gördüm ki, onda qanaxma olub. Tez həkimləri çağırıdım, dedilər nə yaxşı burada olmusan. Yoxsa hər şey məhv olardı.

Adilin elə bir ürəyi var ki, o ürəyə bəlkə də dünya sığar. O ürəkdə bir damla da olsun kin, küdurət ola bilməz. Adil Kəlbəcərdən Bakıya hansı ürəklə gəlib-sə, hansı duruluqla addım atıbsa, o elə o duruluqda, o təmizlikdə də qalıb. Çünki Adilin nəslə, kökə və keçmişə halallıq üstündə yoğrulub.

Hüseyn Arifin gözünün ağı-qarası bir oğlu avtomobil qəzasında dünyasını dəyişəndə böyük BəxtiyarVahabzadə bir şeir yazmışdı. Həmin şeirin bir misrası yadımda qalıb: "Mən sənə təsəlli verirəm, oğul vermərəm...". Bizim hamımız bu gün Adilə təsəlli veririk və əlimizdən bundan artıq bir şey gəlmir. Və biz onu da eləyə bilirik ki, bu ağır gündə Adili tək qoymayaq, onun yanında olaq.

Adil Cəmil, sən ata kimi Orxan üçün nə lazımdır onu elədin. Dünyanın bu başından o başına getdin. Bir etək pul xərclədin, "uf" da demədin. Halal xoşu olsun! Amma hər şey Allahdan asılıdır və heç kəs ölmür. Sadəcə olaraq, dünyasını dəyişənlər müvəqqəti dünyadan əbədi dünyaya üz tuturlar. Orxan da Allahın dərgahındadır. Və Allahın dərgahında olan adamlar bizdən yüz dəfə, min dəfə Yaradana daha yaxın, daha doğmadır.

Allah səni bu çətin məqamda, bu çətin anda tək və tənha qoymaz. Sənə dünya boyda bir səbr də verər. Axı sən heç kimə bənzəməyən, heç kimə oxşamayan böyük Adil Cəmilənsən! Axı sən Ramiz Rövşenin diliylə demiş olsaq, "özgə dərdi görən kimi dərini unudan adamsan". Dərini unudan adamı isə Allah hamıdan çox istəyir. Və səni də Allah bizim hamımızdan çox sevir!..

